

Gazteon aurretik, zaharrak

Amatiño

Auskalo gero 50eko hamarkadak ezer eskaini ote zuen, baina Pako Suduperi behintzat 800 orrialde estu-mestu betetzeko besteko materiala eman dio, hiru liburukitan: I. Hizkuntza eta ideologia eztabaidak; II. Kazetaritza eta saiakera; III. Antzerkia eta hamarkadaren eztabaidak. Hirurak ere ezinbestekoak ondotik etorri zen 60ko hamarkada ulertzeko.

"Egia esan, 50. urteen misteriorik ez dago, baina ezagutzen ez dena misterioa izaten da. Nik neuk esan izan dut, garai hartan euskaraz ezer ez zegoela. Orain bistan gelditzen da, nik ez nuela ezer ezagutzen, esan izan beharko nukeela." Hona Joxe Azurmendi 70 urteko gaztearen aitortpena 50eko hamarkadako euskal literatura (*Pako Sudupe. Utriusque Vasconiae*, 2011) saiakeraren hitzaurrean. Eta ezarri: "Orain batez ere gazteok gogoratzen ditugu, baina gazteon aurretik 'zaharrak' egon dira, beraiek izan dira gerrosteko mugimendua eta joera berriak martxan jarri dituztenak".

Pako Suduperen *lan ikaragarri eta emaitz sinesgaitz* honek haren tesia du oinarritzat eta egileak berak aitortzen duenez, exhaustibo samarra da. Tesia eta exhaustiboa ez dira beti ere ezein idazlan irakurtzeari ekiteko aurkezpenik onenak baina, behar bada, aproposenak literatura aintzakotzat hartu eta "aurrera egiteko atzera begiratzeak kalterik ez dakarrela uste duten" irakurleentzat.

Mordoxka dira Sudupek hiru liburukiotan zehar alpatzen dituen idazleak baina aurkibideetan berrogeita hamabiren baten izenak zenbatu ditut, zeinetatik nik hogeita hamabi edo aurrez aurre ezagutu nituen 1965etik 1975era bitartean, eta euretarik sei behintzat oraindik ere bizi diren.

Joan doan garaia altxor eskerga da Pako Sudupek bildu digu-
na. Ez, segurutik, hasi eta buka irakurtzeko, baina bai, ordea, eskue-
ran gordetzeko, tarteka-marteka nondik heldu izateko. Sarreran apal
asko *debile principium melior fortuna sequatur* dioen arren, nekez
esango du inork hasiera ahula edo makala denik, alderantziz baizik.
Eta gainera, amaieran adierazi bezala, ezinbestekoa ondotik etorri
zen 60ko hamarkada ulertzen laguntzeko.